

ORTODONTİ ANABİLİM DALI

Ortodonti; Latince' de "düzgün diş" anlamına gelmektedir. Genel olarak; çocuklar ve yetişkin bireylerin diş ve çene yapılarında meydana gelen bozuklukların teşhisi, tedavisi ve önlenmesi için uğraşan bir diş hekimliği dalıdır. Bu işlemler, ortodonti alanında dört yıl veya daha uzun sürebilen bir uzmanlık ya da doktora programını tamamlamış ve "ortodontist" olarak tanımlanan kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Çapraşık dişlerle ağız hijyeni sağlamak daha güçtür ve bu yüzden dişeti rahatsızlıkları ve çürükler daha kolay oluşur. Ayrıca çapraşıklıkta ve eklem ilişkisi bozuk olduğunda çiğneme tam yapılamaz sindirim sisteminde bir takım problemler başlar. Alt ve üst dişlerin birbiriyle tam uyumlu olmadığı durumlarda, çene eklemine veya tek bir dişe fazla yük gelerek ağrılı ve tedavisi zor problemlere yol açabilir. Bu sebeple, ortodontinin amacı, ortodontik problemin meydana gelmesini önlemek, eğer meydana gelmiş ise bu problemi çözmek, iyi bir fonksiyon, iyi bir estetik ve erişilen durumun kalıcı olmasını sağlamaktır.

Dr. Öğr Üyesi İ.Sami GÜVENÇ

Anabilim Dalı Başkanı

ORTODONTİ ANABİLİM DALI

Temel olarak iki çeşit tedavi yöntemi vardır. Hastanın kendisinin takıp çıkarabileceği hareketli aygıtlar ve doktor tarafından dişlere yapıştırılan sabit aygıtlar bulunmaktadır.

Hareketli tedavi mekanikleri, hastaya kendi kendine çıkarıp takma olanağı sağlayan aygıtları içerir. Bu aygıtlar basit diş hareketlerinin gerçekleştirilmesi, çene darlığı yaşayan hastalarda çenenin genişletmesi, zararlı alışkanlıkların önüne geçilmesi gibi durumlarda kullanılırlar. Kimi durumlarda sabit ortodontik tedaviye geçilmeden önce bir hazırlık aşaması olarak kimi zamansa sabit tedavi sonrası pekiştirme sağlaması amacıyla kullanılırlar.

Hareketli ortodontik aygıtları kendi içinde şeffaf düzeltici plaklar, fonksiyonel aygıtlar, genişletme aygıtları ve pekiştirme aygıtları olarak dört ayrı gruba ayırmak mümkündür.

Sabit ortodontik tedavi mekanikleri çoğunlukla dişlerin üzerlerine yapıştırılan braketlerden ve braketleri birbirine bağlayarak diş hareketini yönlendiren ark tellerinden oluşur. Ortodonti uzmanı tarafından dikkatle uygulanan sabit ortodontik aygıtlar, tedavinin başarılı olabilmesi için hedeflenen süre boyunca sabit kalmalıdır.

Sabit ortodontik aygıtları kendi içinde braketler (metal, porselen ve lingual) ve ark telleri, fonksiyonel aygıtlar, genişletici aygıtlar ve pekiştirme aygıtları olarak dört ayrı gruba ayırmak mümkündür.

ORTODONTİK TEDAVİNİN BAŞLAMA YAŞI

Ortodontik tedavi her yaşta uygulanabilecek bir tedavidir. Ancak bireyin kemik yapısında bir düzensizlik (iskeletsel) söz konusu ise, büyüme ve gelişim döneminde müdahale edilmelidir. Yani iskeletsel bir problem varsa yaş önemlidir. Genel olarak çocukların 7 yaşından itibaren ortodontik muayeneden geçmesi önerilmektedir. Eğer bu yaştaki çocuğunuzda ortodontik açıdan problem yoksa bile yılda 1-2 kez kontrollere gelmeye devam etmelidir. Önemli olan problemi kontrol altında tutmak ve en uygun tedavi zamanında müdahale etmektir.

Dudak, damak yarıklı hastalar da doğumdan itibaren ortodontik açıdan kontrol edilmelidir. Damak yarığı olan bebeklere kolay beslenebilmeleri ve operasyona hazırlanmaları amacıyla takıp çıkarılabilen beslenme plakları yapılmaktadır. Dudak ve damak yarığı olan bebeklere uygulanan bu plaklarla ayrıca damak ve burun şekillendirilmekte ve yapılacak cerrahi operasyonlara hazırlanmaktadır.

YETİŞKİNLERDE ORTODONTİK TEDAVİ

Gelişen teknoloji, çocukken yapılamayan ortodontik tedaviyi yetişkinlikte mümkün kılmakta; kendi düzgün dişleri ile gülümsemesi kişileri daha mutlu etmektedir. Aslında dişleri ilgilendiren tedaviler hemen her yaşta yapılabilir; yeter ki dişler ve periyodonsiyum sağlıklı olsun. Fakat çene kemiklerini ilgilendiren anomaliler ileri yaşlarda ancak ameliyatla (ortognatik cerrahi) düzeltilir. Ortognatik cerrahi sayesinde çok kısa sürede oldukça başarılı estetik ve fonksiyonel sonuçlar elde edilmektedir ve bu tedavi şekli günümüzde gittikçe yaygınlaşmaktadır.

ORTODONTİK TEDAVİNİN SÜRESİ

Hastanın mevcut anomalisine ve büyüme gelişim durumuna göre farklı tedaviler uygulanmaktadır. Bu tedavilerde; ağız içi veya ağız dışı sabit ve hareketli ortodontik apareyler kullanılır. Genel olarak ortodontik apareylerle yapılan aktif tedavi 1-3 yıl sürer. Ancak bu süre, hastanın büyüme ve gelişim dönemine, uygulanan tedavi tekniğine, kapanış bozukluğunun derecesine, hastanın ağız bakımına, ortodontistin önerilerine ve hastaların randevu tarihlerine uyumlarına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Bu süre esnasında 4-8 haftalık kontroller ile hasta kliniğimize çağrılır ve tedavisine devam edilir. Ortodontik tedavide hastaların uyması zorunlu olan kurallar vardır. Bu kurallardan en önemlilerinden biri, hastanın tedavi süresince ağız bakımına gerekli özeni göstermesidir. Tedavi süresinde hasta-hekim işbirliği çok önemlidir.

PEKİŞTİRME TEDAVİSİ

Dişler düzeldikten hemen sonra etrafındaki yapılar (periodonsiyum) dişlerin yeni konumuna uyum sağlayamamıştır. Ayrıca kemik dokusu olgunlaşmamıştır. Bu nedenle apareyler çıkarılırsa dişler eski yerlerine dönebilirler. Bunu önlemek için düzelmiş dişleri yapılacak başka aygıtlarla yerlerinde pekiştirmek gerekir. Tedavinin bu son aşamasına pekiştirme tedavisi denir. Bu dönemde de hastaların dişlerine gereken özeni göstermesi şarttır.

ORTODONTİK TEDAVİDE UYULMASI GEREKEN KURALLAR

1. Ortodontik tedaviye başlamadan önce çürük dişlerin tedavi edilmesi ve diş etinin tam sağlıklı duruma getirilmesi gerekir.
2. Tedaviye başlanınca ortodonti uzmanı, koyduğu tanıya göre bir aparey uygular. Bu apareye ve dişlere daha önceki bölümlerde anlatıldığı gibi çok iyi bakılması; dişlerin düzenli fırçalanması şarttır. Hele sabit aygıtlarda dişlerin üzerine yapıştırılan olukların etrafında diş plağı çok çabuk yerleşir. Buna imkan verilmemesi gerekir.
3. Hekim tedaviye başladıktan sonra hastasını ortalama ayda bir görür. Dolayısıyla ortodontik tedavide büyük görev, çocuklara düşer. Bu nedenle dişleri düzeltilecek çocuklarda tedavi isteği olması gerekir. Ailenin zorlaması çoğu zaman olumsuz etki uyandırmaktadır.
4. Hekimin kontroller sırasındaki tavsiyelerine dikkatle uyulmalıdır.
5. Randevular aksatılmamalıdır.
6. Apareylerde kırılma, kopma veya ağıza yapışan düzeneklerde çıkma varsa tedavi kesintiye uğrar. Böyle durumlarda hemen hekime başvurulmalıdır.
7. Pekiştirme tedavisinde bıkkınlık gösterilmemeli; uygulanan aygıt ağıza düzenli takılmalıdır.